

*Valamennyi
tagtársunknak*

PROGRAMOK
RENDEZVÉNYEK
BESZÁMOLÓK
JELENTÉSEK
RÖVID CIKKEK
KÖZLEMÉNYEK
HÍREK
HIRDETMÉNYEK

*Boldog
Új
Évet
Kívánunk !*

2011.

január-február

MAUCHA LÁSZLÓ
1934–2010

2010. október 28-án váratlanul elhunyt Társulatunk alapító tagja, akitől november 9-én dr. Leél-Össy Szabolcs elnök az alábbi szavakkal búcsúzott.

Kedves Laci!

Valamikor a hatvanas évek elején, amikor én még hátulgombolós kisgyerek voltam, Édesapám a tanítványaival elvitt az újonnan felfedezett Vass Imre-barlangba. Nem volt még akkor vízszintes táró, betonjárda, villanyvilágítás, de volt egy érintetlen csodavilág. Te, mint az egyik fölfedező ott voltál a barlangot bemutatni, segíteni a diákoknak. Engem, pl. kötélen engedték le az aknába, és én félelemmel néztem fölfelé a szemüveges bácsira.

Később is sokszor találkoztunk, amíg még a Kutatóházat vezetted Jósvafőn, de utána is, hiszen Édesapám és Te mindig jó viszonyban voltatok. Remélem, most is úgy vagytok, de már odaát...

Neked a Vass Imre-barlang felfedezése olyan volt, mint nekem 30 évvel később a József-hegyi-barlang megtalálása. Több mint fél évszázadon át óvó szeretettel kezelted a „Vass Imrét”. A felfedezés után is munkád sokáig odakötött.

Szeretett professzorodról nevezted el a Papp Ferenc Barlangkutató Csoportot, amit sokáig vezettél, és a ma is elit csoportnak számító társaság a Te szellemiséged folytatója.

Egészen természetes volt, hogy a felfedezés után néhány évvel, Te, mint 24 éves „alapító atya” ott bábáskodtál a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat megszületésénél, és mindjárt választmányi tag is lettél. Fél évszázadon át különböző posztokon szolgáltad a magyar barlangkutatók ügyét. Voltál a Karszt- és Barlangkutatók szerkesztője, több ciklusban a Társulat társelnöke, elnökségi tagja. Ezt a posztot halálodig becsülettel elláttad: még most ősszel is ott voltál az elnökségi ülésen. Ugyancsak hosszú éveken át vettél részt a Cholnoky pályázat bíráló bizottságában, ahol mindig jóindulatú támogatással bíráltál el minden egyes dolgozatot. Most volt az első alkalom, amikor egészségi állapotod miatt nem vállaltad el ezt a munkát. Éppen borítékbontás volt, ott zsörtölődtek egy speciális hidrológiai témájú dolgozatnál, hogy na, most kellene a Maucha, amikor a zsebemben megcsörrent a mobilom. A halálhíredet közölték... Nem akartuk elhinni, és most is nehéz megérteni és elfogadni, hiszen azon túl, hogy egyre fázósabb lettél, semmi komolyabb betegségedről nem tudtunk... Társulati munkád elismeréseképpen 1975-ben megkaptad a Hermann Ottó-érmet, 1994-ben tudományos munkásságodért a Kadić Ottokár-érmet is.

Amikor én is bekapcsolódtam a Társulat vezetésének a munkájába, ismét egyre sűrűbben találkoztunk. Egyetemi oktatóként Gergő fiaddal kerültem kapcsolatba az ELTE-n. Ha valamilyen cikk vagy kutatás kapcsán vízügyi problémám volt a barlangokkal kapcsolatban, mindig Téged hívtalak. Elnökségi ülések után mindig én vittelek le kocsival a villamoshoz. Puritán, hívő ember voltál, aki a családjának, a tudománynak és a barlangok világának élt, és a világi élet hívságai teljesen hidegen hagyták.

Laci, a Magyar Karszt és Barlangkutató Társulat teljes tagsága nevében fájó szeretettel búcsúzom Tőled. Isten nyugosztaljon!

PROGRAMOK, RENDEZVÉNYEK

ELŐADÁSOK

2011. január 19. (szerda) 18 óra a Szemlő-hegyi-barlang fogadóépületében

Kraus Sándor: A gömbfülkék harmadik típusa

– amivel remélhetőleg a Sátor-kő is megmagyarázható (erre is Szenthe jött rá)

Kő-evő bacik

A Szemlő-hegyi-barlang vizsgálata során a kőzet mállásának újabb hatótényezőjét sikerült megtalálni.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

TÁMOGATÓINK

Mikolovits Veronika-éremhez:

Bandula Babett	1500 Ft	Lénárt László dr.	8000 Ft
Hegedűs András	2000 Ft	Prépostffy Zsuzsa	5000 Ft
Grosz Imre	5000 Ft	Szabó Zoltán–Kosztra Barbara	10 000 Ft
Hidasi Zsolt	2000 Ft	Szilvay Péter	3000 Ft

TAGDÍJ

A 2011. évi tagdíjak nem változnak, azaz:

teljes jogú tagdíj 5000 Ft,

kedvezményes (diák, nyugdíjas, munkanélküli) 3000 Ft

Kérésre csekket biztosítunk, továbbá a tagdíjak átutalással történő befizetéséhez közöljük a Társulat bankszámlaszámát:

Kereskedelmi és Hitel Bank 10200830-32310384-00000000

Ezúton köszönjük meg tagjainknak a 2010. évben tanúsított fegyelmezett tagdíjfizetést, s kérjük – ha tehetik – 2011 folyamán is az első negyedévben fizessék be tagdíjukat, ezzel is segítve a Társulat zökkenőmentes működését.

Tájékoztatásul közöljük, hogy a tagoknak járó plasztik tagsági kártyát csak azoknak rendeltük meg 2011. évre, akik a 2010. évi tagdíjat befizették. Természetesen bárkinek lehetősége van az elmaradt tagdíj visszamenőleges befizetésére, ebben az esetben azonban a kártya elkészítése miatt türelmet kérünk.

SZEMÉLYI JÖVEDELEMADÓ 1 %

2010-ben a személyi jövedelemadó 1 %-ának Társulatunk részére történő irányításával egyesületünk 640 262 Ft támogatáshoz jutott. Az összeget a plasztikkártyás tagsági igazolványok készíttetésére, a Tájékoztató postaköltségére, valamint a 2011. évi Barlangnap megrendezésére fordítjuk.

A Társulat vezetése ezúton köszöni meg mindenkinek önzetlen és a törvényi szabályozás folytán anonim támogatását.

Tekintettel arra, hogy 2011-ben a pályázatok számát, valamint a Nemzeti Civil Alapprogramban megpályázható összeget is felére csökkentették, a Társulat bevételei között a tagdíj mellett biztos forrásként csak az SZJA 1 %-ára számíthatunk. Ezért arra kérünk benneteket, hogy a 2010. évre vonatkozó adóbevallásban is a Társulatot támogassátok az SZJA 1 %-ával.

A rendelkező nyilatkozat kitöltéséhez itt adjuk meg a Társulat adószámát:

1	9	8	1	5	8	0	2	-	2	-	4	1
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Köszönettel a Társulat vezetése

OSZTRÁK BIZTOSÍTÁS – VÁLTOZIK AZ ÖSSZEG

A Társulat a tavalyi évhez hasonlóan január közepén intézi a biztosítások hosszabbítását, illetve újak megkötését, mivel sokan január utolsó hetében már utaznak valahová.

A Bécsi- és Alsó–ausztriai Barlangkutató Szövetségtől kapott tájékoztatás szerint a 2011. évi tagsági **díjak** (melyek a biztosítást is magukban foglalják) **1 euróval emelkednek**. Ezek szerint:

- **már biztosítással rendelkezőknek**, ill. azoknak, akik megszakított tagságukat fel kívánják újítani, vagy igazolványuk elveszett: **26 euró**,
- **új belépőknek 31 euró** (ebből 5 euró az egyszeri beiratkozási díj). Fontos: 1983 után születetteknek új biztosítás kötésekor nem kell fizetni az 5 eurós beiratkozási díjat.

Nem MKBT tagoknak az ügyintézés a fenti összegben felül további 1500 Ft-ba kerül.

Új tagsági viszonyhoz a www.barlang.hu-ról letölthető és nyomtatott betűkkel (német nyelven) **kitöltött űrlap** és **1 db fénykép** szükséges.

A biztosítást a Társulat központilag intézi, ezért kérünk mindenkit, aki a témában érintett, hogy legkésőbb 2011. január 14-ig szíveskedjen a Titkárságra behozni a fent megadott összeget, ill. a kitöltött űrlapot és fényképet. (Hosszabbítás esetén az igazolványt! Az árfolyamváltozások miatt csak eurót fogadunk el.)

Tájékoztatásul közöljük, hogy a 2010-ben megkötött biztosítások 2011. január 31-ig érvényesek, az újonnan kötendő pedig a megkötés napjától válnak érvényessé.

Titkárság

Tisztelt Tagtársaink!

Ismét véget ér egy négy éves ciklus, tavasszal új tisztségviselőket választ Társulatunk. Ezt az alkalmat kihasználhatjuk Társulatunk modernizálásra, a megváltozott körülményekhez való alkalmazkodásra, a vezetőség már 4 éve megkezdett fiatalítására.

Az előző négy évről majd tavasszal fog mérleget vonni a főtitkár. Az azonban biztos, hogy működési feltételeink tovább nehezedtek. Ilyen feltételek mellett az is

eredmény, hogy talpon maradtunk. Számos sikeres rendezvény fűződik a Társulat nevéhez, tagjaink pedig a magyar barlangkutatók egyik legeredményesebb négy esztendejét hagyták maguk mögött.

Szeretnénk kutatóinknak, minden tagunknak minél több segítséget nyújtani munkájukhoz, hobbyjukhoz. Ehhez persze az szükséges, hogy a tagokban is legyen meg az együttműködési készség, és jobbitó javaslataikkal segítsék a vezetőség munkáját. Tagjaink álláspontjának kifejtéséhez most remek alkalmat kíván a jelölő bizottsággal (Kiss Attila, Bartha László, Izápy Viktor, Hegedűs András, Kunisch Péter) való találkozás. Nemcsak személyi javaslatokat várunk! Kérünk mindenkit, addig is gondolkodjon, hogyan képzelel el a Társulat jövőjét, hogyan alkalmazkodhatnánk jobban az új időkhez! Az elnökségnek meggyőződése, hogy szükség van a Társulatra, egy modernizált felállásból mindenki profitálhatna.

Várjuk ötleteiteket! Az egyéni tagokat arra kérjük, hogy vagy postán (Budapest, II. Pusztaszeri út 35), vagy e-mailban (mkbt@t-online.hu) juttassák el véleményüket a Társulatba. Aktív csoportjainkat a jelölő bizottság fel fogja keresni, de természetesen a csoportok is választhatják akármelyik postai utat...

Sikeres jövőnkben bízva, az elnökség nevében:

Leél-Össy Szabolcs

A 2010. ÉVI CHOLNOKY JENŐ KARSZT- ÉS BARLANGKUTATÁSI PÁLYÁZAT EREDMÉNYEI

A hazai karszterületeken és barlangokban végzett kutató munka részletes dokumentálásának ösztönzése, és ennek révén a VM Barlang- és Földtani Osztálya által vezetett Országos Barlangnyilvántartás napra készen tartása érdekében, a társulat és a minisztérium 2010-ben is közösen hirdette meg a Cholnoky Jenő Karszt- és Barlangkutató Pályázatot a társulat keretében működő kutatócsoportok, kollektívák és egyéni kutatók számára. A pályázat lebonyolításának és díjazásának anyagi fedezetét a minisztérium biztosította.

Az immár 35 esztendő óta visszatekintő pályázatra a benyújtási határidőig csoport kategóriában 5, egyéni kategóriában 6 pályamunka érkezett be. Ezeket az 5 tagú bíráló bizottság (a MKBT képviselőjében dr. Leél-Össy Szabolcs elnök, továbbá Börcsök Péter, Juhász Márton és dr. Lénárt László; a VM képviselőjében Takácsné Bolner Katalin) a pályázati kiírásban meghatározott szempontok szerint értékelte és pontozta. Az ünnepélyes eredményhirdetésre az Esztergomban megrendezett Szakmai Napok keretében, november 13-án került sor.

CSOPORT KATEGÓRIA

I. díj – 200 000 Ft

Ariadne Karszt- és Barlangkutató Egyesület és Szent Özséb Barlangkutató Csoport (89 pont)

A két kollektíva közös Évkönyve a Csévi-szirtek barlangjaiban 2009-ben végzett, kiemelkedő sikereket hozó kutatómunka magas színvonalú ismertetése. A Vacská-Rejtekkút-rendszerben több mint 3700 m, az Ajándék-barlangban pedig 150 m új járat megismerését eredményező feltáró munka bemutatása a kutatási napló és az élménybeszámoló sajátos és olvasmányos keveréke, amit gazdag és kiváló minőségű

fordokumentáció kísér; az új barlangszakaszok átfogó speleológiai jellemzésének hiánya azonban némileg csökkent a pályamunka szakmai értékét. A tudományos tevékenységük keretében végzett légnyomjelzéses és geoelektromos vizsgálatok példamutatón tudatos és célorientált kutatómunkáról tanúskodnak, amelyek eredményei remélhetőleg a közeljövő újabb feltárásaiban is tükröződnek majd.

II. díj – 150 000 Ft

Pro Natura Karszt- és Barlangkutató Egyesület (78 pont)

Az egyesület 2009. évi jelentése egy sokoldalú kutatótevékenységet végző, aktív csoport munkáját mutatja be színvonalas és tartalmas megjelenítésben. A Szajha-felső és a Vadetető-barlangban elért 20–30 m-es továbbjutásaik mintaszerűen, térképpel és fényképekkel is dokumentáltak. Adatgyűjtő tevékenységükből a tíz barlangra kiterjedő hagyományos téli denevér-monitoring mellett kiemelendők a Kisaplika forrásbarlangnál megkezdett vízszint-mérések és egy újabb műszertípussal végzett hőmérsékletmérések tapasztalatainak rögzítése. Ötletes a Törökpince-víznyelőbarlang alkalmi lakójának infrakamera segítségével történt azonosítása, és dicséretet érdemel a felszíni megfigyeléseik dokumentálásához kidolgozott adatlapok kitöltött példákkal illusztrált közreadása is.

III. díj – 100 000 Ft

MKBT Vulkánspeleológiai Kollektíva (70 pont)

A szokásos alapossággal kidolgozott, vaskos Évkönyvnek idén is jelentős részét teszik ki a külföldi (így pl. izlandi és új-zélandi) tanulmányutak jelen pályázat keretében sajnos nem értékelhető dokumentumai. Hazai kutatási eredményeik közül kiemelendő 10 újonnan megismert kis barlang kataszterezése, illetve a három troglófil lepkefajunk érdekes területi megoszlásáról szóló tanulmány. Értékes és informatív továbbá a nemkarsztos barlangok 57 genetikai típusát bemutató, jellemző példákat is nevesítő összefoglaló, ennek használhatóságát még inkább növelte volna a kevésbé közismert típusok egy-egy fotóval történő szemléltetése.

Könyvjutalom

Gánti Barlangkutató Kollektíva (56 pont)

A kollektíva 2008 és 2009 évi tevékenységét összefoglaló pályamű munkanaplószerűen ismerteti a Vértes hegységben, Gánt térségében végzett feltáró és klimatológiai kutatásokat. Sajnos a nem tematikus csoportosításban közölt, hanem időrendben „ömlesztett” adatok, illetve a különböző névváltozatok alkalmazása erősen megnehezíti a végzett munka és az elért eredmények barlangonkénti áttekintését és értékelését; és hiányolható az újonnan feltárt kis barlangok térképi dokumentálása is.

Szegedi Karszt és Barlangkutató Egyesület (56 pont)

A pályamunka alapján az egyesületnek 2009-ben viszonylag kevés ideje jutott a kutatásokra. Új eredményként egyedül a Gilisztás-barlangban elért, és a Mecsekben jelentősnek számító (de hiányosan, csak egy vázlatos alaprajzzal dokumentált) 50 m-es feltárás értékelhető; a barlangi radonvizsgálatok eredményeit bemutató tanulmány magyar változata ugyanis a tavalyi pályázaton már szerepelt. A mellékletek ugyanakkor mozgalmas csoportletről, valamint jelentős oktató- és ismeretterjesztő tevékenységről tanúskodnak, mindezek azonban – amint azzal maguk is tisztában voltak – a jelen pályázat keretében nem értékelhetők.

A csoport kategória eredményeinek összesítése

	Össze- foglalás 0–5	Alaposság, szakszer-ség 0–30 p.	Dokumen- tatív érték 0–30 p.	Eredmények jelentősége 0–20 p.	Megjelenítés színvonala 0–15 p.	Összesen	Megjegyzés
Ariadne Karszt- és Barlangkutató Egyesület & Szent Özséb Barlangkutató Csoport	5	26	23	20	15	89	I. díj
Gánti Barlangkutató Kollektíva	4	17	15	10	10	56	Könyvjutalom
Pro Natura Karszt- és Barlangkutató Egyesület	5	22	23	16	12	78	II. díj
Szegedi Karszt- és Barlangkutató Egyesület	4	15	14	11	12	56	Könyvjutalom
Vulkánspeleológiai Kollektíva	5	20	23	10	12	70	III. díj

EGYÉNI KATEGÓRIA

I. díj – 100 000 Ft

Fehér Katalin: A Rózsadombi-termálkarszt szennyeződés-veszélyeztetettségi vizsgálata c. diplomamunkája (82 pont)

Az ELTE Környezet- és Tájföldrajzi Tanszékén készült, számos színes grafikonnal, térképpel és egyéb ábrával illusztrált szakdolgozat a pályázatra rendkívül igényes, nyomdai kivitelben került benyújtásra. A barlangi csepegő vizek ezirányú vizsgálata nem új téma, de a pályamű az adatok ún. klaszter-analízissel történő kiértékelése, és a hosszú távú változások vizsgálata tekintetében egyaránt hoz újszerűt. A vízminőség romló tendenciájának, illetve a klorid-szennyezés nem kizárólag útszázsból való származásának kimutatása jelentős, és a gyakorlati védelemben is felhasználható eredmény. Kár, hogy a vizsgált téma és terület bemutatásában több pontatlan adat is előfordul (pl. a Szemlő-hegyi-barlang felfedezése 1933), továbbá hogy a felszínhasználat változásának elemzése csupán a vizsgált 20 éves időszak kezdetéig terjed.

II. díj – 70 000 Ft

Dobos Tímea: Guánótelepek ásványtársulásainak műszeres meghatározása a Bükk hegység barlangjaiból, különös tekintettel a foszfátásványokra c. diplomamunkája (75 pont)

A Miskolci Egyetem geográfus hallgatójának szakdolgozata korszerű analitikai vizsgálatokra alapozottan mutatja be a Háromkúti-barlang, a Kő-lyuk, a Kecse-lyuk, a Fecske-lyuk és a Létrási-vizesbarlang guánó-telepeiben, a guánó lebomlása során képződő foszfátokat és azok kísérőásványait. Munkájának jelentős eredménye a rapidcreekit nevű ásvány-ritkaság első kimutatása a Kárpát-övezet barlangjaiból, illetve a foszfátok, foszfát-szulfátok és szulfát-karbonátok között feltételezett genetikai kapcsolat. A szakszerű és alapos ásványtani munkát azonban speleológus szemmel nézve kisebb hibák és hiányosságok is terhelik, így pl. a tárgyalt ásvány(társulás)ok terepi megjelenési módját egyetlen fénykép sem szemlélteti.

III. díj – 40 000 Ft

Prakfalvi Péter: A nógrádszakáli fatörzslenyomat-barlangok kutatástörténete, földtana és genetikája c. tanulmánya (65 pont)

Munkájában a szerző néhány kisméretű, de annál érdekesebb genetikájú barlangot, nevezetesen miocén homokkő-konglomerátumban megőrződött fatörzslenyomat-üregeket dolgoz fel, az Országos Barlangnyilvántartás számára közvetlenül is felhasználható módon. E barlangocskák felfedezése ugyancsak az ő érdeme, egy ilyen barlang szlovák oldali ismertté válását követő célirányos terepbejárások eredménye. Dícséretes, továbbá a földtani környezet alapos irodalom-feldolgozással kísért, szakszerű bemutatása, amelynek alapján magyarázattal szolgál e barlangok következetes irányítottságára és meglehetősen szűk szelvényméretére is.

Könyvjutalom

Vass Béla: Vízhozam és hézagterfogat számítás magaskarszt forrásoknál c. publikációja (62 pont)

A dolgozat a forrás fölötti karsztok hézagterfogatának meghatározását célozza, a Tettye-forrás példája alapján. Újszerűsége abban áll, hogy a vízgyűjtő területen lévő megfigyelőkutak vízszintváltozásából, a geodéziai pontossággal meghatározott vízgyűjtő terület nagyságából és a kilépő forrás hozamából próbálja a hézagterfogatot kiszámítani, illetve ennek alapján a téli hidrológiai félév csapadékának ismeretében a kivehető vízhozamot prognosztizálni. A Tettye-forrás adataiból reálisnak tűnő értéket határoz meg, de az általánosítás lehetőségét a továbbiakban más forrásokra történő vizsgálatokkal is igazolni kellene.

Kraus Sándor: Beszámoló 2009 c. tanulmánya (62 pont)

Az idei legterjedelmesebb, 237 oldalas pályamunkában a szerző több mint 20 barlangról közöl változatos témákban információt. Csiszolat-leírásai és esetenként 30 évre visszanyúló terepi megfigyelései számos értékes megállapítást és következtetést tartalmaznak. A kidolgozás alapossága azonban rendkívül heterogén, a barlang-földtani túraleírások kivételével az egyes anyagrészek vagy nem alkotnak kerek egészet, vagy nagyrészt már publikált gondolatokat ismételnék. A munka használhatóságát a megjelenítés hiányosságai is csökkentik: a beadott fekete-fehér fénymásolat formájában a fényképillusztrációk zöme értékelhetetlen, a kézzel és átütésekkel javított gépirat pedig helyenként alig olvashatóan halvány.

Eszterhás István: Az UIS Pseudokarszt Bizottságának története c. publikációja (53 pont)

A Karsztfejlődés konferencia-kötetben megjelent cikkben a 13 éve működő bizottság megalakításának történetét és az első időszak munkásságát foglalja össze a tőle megszokott tényszerű alapossággal az alapító (jelenleg tiszteletbeli) elnök. A tények precíz dokumentálása és ezzel megőrzésük az utókor számára feltétlenül üdvözlendő; a munka jelen pályázat keretében történő értékelését azonban jelentősen rontja az a körülmény, hogy mindezeket – bár illusztráció nélkül – a Vulkán-speleológiai Kollektíva előző évkönyve már tartalmazta.

Az egyéni kategória eredményeinek összesítése

	Témaválasztás újszerűsége 0–10 p.	Alaposság, szakszerűség 0–30 p.	Eredmények jelentősége 0–40 p.	Megjelentetés színvonala 0–20 p.	Összesen	Megjegyzés
Dobos Tímea	8	23	30	14	75	II. díj
Eszterhás István	3	20	15	15	53	Könyvjutalom
Fehér Katalin	8	23	31	20	82	I. díj
Kraus Sándor	7	20	30	5	62	Könyvjutalom
Prakfalvi Péter	9	22	22	12	65	III. díj
Vass Béla	6	21	25	10	62	Könyvjutalom

*Takácsné Bolner Katalin
a Bíráló Bizottság elnöke*

BESZÁMOLÓK, RÖVID CIKKEK

BESZÁMOLÓ A BARLANGKUTATÓK SZAKMAI TALÁLKOZÓJÁRÓL

A 2010. november 12–14. között megtartott rendezvénynek az esztergomi Schweidel Szálló adott otthont, ahol ezúttal az előadásoktól a szállásig minden egy helyszínen volt. A rendezvényen 120 fő regisztráltatta magát.

A rendezvényhez kapcsolódóan a Benedek Endre Barlangkutató és Természetvédelmi Egyesület szervezésében a pénteki napon négy csoportban összesen 48 fő részére nyílt lehetőség a Tokod-altárói Ágnes-akna karsztvízbázisának megtekintésére. A

csoportokat kisvontat vitte be mintegy 30 perc alatt a szivattyúállomásra, ahonnan Dorog és Esztergom számára nyerik az ivóvizet. Itt a résztvevők a vízmű részéről szak-szerű magyarázatot kaptak a berendezések működéséről és meg is kóstolhatták a mélyből feltörő karsztvizet. A táróban szép ősmaradványokban is gyönyörködhetünk.

A rendezvény helyszínén péntek este már összegyűlt mintegy 30 résztvevőnek Egri Csaba tartott vetítést a tavalyi texasi Nemzetközi Szpeleológiai Kongresszus anyagából.

Szombaton a megnyitót követően dr. Kordos László ismertette a Kadić Ottkókar, a magyar barlangkutató atyja című könyvet, melyet a helyszínen meg is lehetett vásárolni. Ezt követően került sor a Cholnoky Jenő karszt- és barlangkutató pályázat eredményhirdetésére (lásd a 7. oldalon).

A rendezvény keretében 28 előadás és vetítés hangzott el, ill. került bemutatásra, nem a megszokott bontásban. Tekintettel az ezévi súlyos barlangi árvizekre, valamint a kolontári vörösiszap katasztrófára, a Szakmai Napok programjában is helyet kapott egy árvizes, illetve katasztrófa szekció. A szombati program végén először egy a másnapi Mala alagút meglátogatásához kedvet csináló filmbemutatóra került sor, majd a már lassan hagyományá váló zsíroskenyér party után Egri Csaba folytatta az előző napi 3D filmek bemutatását.

Vasárnap a hazai és külföldi feltáró kutatásokkal foglalkozó előadásokat követően a nagyszámú résztvevő a Mala forrásalagutat látogatta meg az esztergomi Szent István Strandfürdő területén. Az úgynevezett Mala-forrás XIX. században létesített alagútja a Szent Tamás-hegy tövében eredő melegvízes források összegyűjtésére és levezetésére szolgált (ez táplálta többek között a néhai Fürdő Szállót, de a mai Szabadidőközpont helyén álló egykori vízimalom működtetését is innen biztosították).

A források a dorogi szénmedence intenzív szénbányászata (vízkiemelése) révén több évtizede elapadtak, majd miután a bányák néhány éve bezártak, in-

Az előadások helyszíne

A zsíroskenyér-party

dult vízszintjük ismételt emelkedésnek. Sajnos az előzetes várakozásoktól eltérően az alagút egyik ága szinte porszáraz volt, míg a másik ágon is alig találtunk vizet.

A rendezvény keretében szombaton került kisorsolásra a Vera-érem támogatói között a Speleo Sport boltban beváltható 10 000 Ft-os vásárlási utalvány, melyet Barabás Bence nyert meg.

Nagy sikere volt a DINPI standon bemutatott virtuális barlangtúrának, valamint a Speleo Sport és a www.explo.hu webáruház standján bemutatott termékeknek.

Ezúton köszönjük meg mindazoknak a közreműködését, akik hozzájárultak a rendezvény sikeres lebonyolításához. A 2011. évi Szakmai Napok az előzetes tervek szerint Székesfehérváron kerül megrendezésre.

F. N.

ARIADNE-BARLANGRENDSZER – 11 700 M

2010. 12. 12-én hosszas bontás után sikerült összekötni a Leány–Legény–Ariadne-barlangrendszert a Vacska–Rejtektút-barlangrendszerrel. 11 700 méteres hosszával és 203 méteres mélységével jelenleg az ország harmadik leghosszabb és harmadik legmélyebb barlangja. Az összekötés résztvevői: Csereklye Mónika, Erdélyi Balázs, Hegyessy Tamás, Kocsis Ákos, Kovács Ádám, Kovács Jenő, Kovács Richárd, Krekó Ivett, Slíz György, Surányi Gergely, Szabó Fruzsina. A mostani résztvevők mellett természetesen a másfél évnyi próbálkozások és bontások során még sokan segítettek a munkát.

Kicsit bővebben az összekötésről: 2009 márciusában, mikor a Vacskabarlang nagy termet és hasadékait találtuk, felfigyeltünk egy huzatoló járatra, ami – mint a térkép alapján kiderült – 17 méterre közelítette meg a Legény-barlang egyik részét. Nagy lelkesedéssel álltunk neki a bontásnak, mivel azt hittük, napokon belül meglesz az összeköttetés. Aztán sok nap, két oldalról való próbálkozás és 23 méter járat kiásása után kiderült, hogy a két legközelebbi járat nem vezet egymásba. Ráadásul a Vacskabarlang felől a járat járhatatlan szálkőcsővé szűkült. Idén nyáron aztán a Vacskabarlanggal már 2008-ban összekötött Rejtektút-barlangban könnyű bontással mintegy 300 méter járatot sikerült feltárni. Az Expressz-járatnak elkeresztelt rész egyik végpontja 8 méterre közelítette meg a Legény-barlangot. Nagyon fellelkesültünk hiszen a nagy huzat mellett át is lehetett kiabálni. A kapcsolat itt tehát biztos volt.

Nagy lendülettel álltunk neki mindkét oldalról a bontásnak. 7 méter ásás után azonban még továbbra is 7,5 méterre voltunk egymástól. Hihetetlen volt, hogy az egyik oldalt a járat elkezdett kanyarogni, míg a másik oldalon nem is teljesen jó irányba ment. Minde mellett komoly depózási nehézségek, valamint a hóolvadás miatt víz és sár nehezítette a bontást. Lehangelő volt úgy bontani, hogy egy egész napos műszak után a légvonalbeli távolság nem hogy csökkent, de volt, hogy nőtt is. Olyan is előfordult, hogy 2 köbméternyi víz állt a bontásban, aztán mikor két napra rá beszereltünk 60 méter slagot és a szivattyúval bementünk, a víz eltűnt. Aztán a sok szenvedésért december 12-én megkaptuk az ajándékot: egy derékszögű kanyar és 6 méter járható légrés formájában. A maradék egy méteres agyag dugót pedig két oldalról már vidáman átástuk.

*Az Ariadne Egyesület és a Szent Özséb Csoport nevében
Kovács Richárd*

FELTÁRÁSOK 2010-BEN A TAPOLCAI BERGER KÁROLY-BARLANGBAN

Mint egyéb forrásokból már bizonyára ismert, a Tapolcai Plecotus Barlangkutató Csoport 2010-es tevékenységének csúcspontjaként nemrég két hatalmas barlangi tóra bukkantunk a tapolcai Berger Károly-barlangban. Ezt megelőzően azonban, de már azóta is számos új járatot tártunk fel, összesen legalább másfél km hosszúságban. A barlang hossza ezzel 900 m-ről kb. 2,5 km-re nőtt. A sok szűk járat és labirintus miatt persze nehéz igazán pontos becslést adni.

Még február folyamán megbontottuk a barlang bejáratí termének omladékát egy járatmentes rész irányába nyúló ponton, „hátha lesz valami” alapon. A leszakadt réteglapok eltávolítása után erős huzat vált érezhetővé. Az omladék áttörésével Horváth Sándornak sikerült egy kuszodába jutnia. Ennek egyik végén nyílt az a szűk hasadék, amely az alsóbb járatokba vezetett két műszaknyi vésés után. Húsvét napján találtunk – újabb vésés és bontás útján – egy méretes termet, mely a Húsvét-terem nevet kapta. Egyik végéből kristályokkal bélelt tó vezetett be egy folyosóba, de 10 m után szifonnal zárult.

A következő jelesebb eredményre szeptemberig kellett várni, amikor egy túra során szerencsés és/vagy tehetséges kutatótársunk, Horváth Sándor felfedezte, hogy az egyik kuszoda mennyezete valójában a hajdani, azóta kimosódott homokkitöltést fedő

kalcitos kéreg. Ennek áttörése (lefejelése) után két irányba is megnyílt az út. Először délre indultak, ahol vízzel és kristályokkal kitöltött folyosót találtak. Később egy szűk lyuk kitágításával méretes lapító és nagyobb termék, kürtök váltak ismertté.

Egy következő alkalommal északi irányba haladva egy keskeny hasadék után homokkal elzárt szűkület átbontása következett. Ez volt az utolsó komolyabb akadály, innen már csak bejárni kell a véget nem érő barlangot. Ahhoz képest, hogy eredetileg egy bejáráshoz közeli kutatási helyet akartunk, már több mint egy óra a végpontok elérése.

A Nagy-tavaknak elnevezett vizeket november 26-án tártuk fel egy térképezés záróakkordjaként. Mintegy kikapcsolódásképpen megvizsgáltunk egy korábban idő hiányában bejáratlanul hagyott szűk hasadékot, amely befelé haladva egyre tágasabb helyekre vezetett. Végül egy kanyarnál váratlanul 30 méteres terembe torkollott, alján az első, 23 m átmérőjű, 5 méternél mélyebb tóval. A tóparton gázolva, félig megkerülve a vizet, egy széles, borsókóves lapítóba másztunk fel, amelyen át 10 métert kuszva egy másik, az utólagos mérések szerint az előzőnél is nagyobb (25 m-nél szélesebb) tóra pillanthattunk le némi döbbenettel az arcunkon. Ez a hely a kisebb kígyócsontvázak és egy kígyómúmia, valamint a nemrég talált pók alapján valahogy kapcsolatban áll a felszínnel. A tavak közti lapító szétágazva még legalább 100 méternyit folytatódik dél felé – onnan visszafordultunk –, de magukból a tavakból nem láttunk kivezető járatot. Igaz, az alzatig nem is sikerült levilágítani. Érdekes, hogy az első tó vize zavarosabb, mint a másodiké.

A Nagy-tavak feltárói: Horváth Sándor, Mészárosné Hardi Ágnes, Piri Attila, Szilaj Rezső.

Az idén talált járatok egy középső szintet képviselnek a vízzel telt tavasbarlangi és a száraz Kórház-barlangi és régi bergeres járatok között, hasonlóan a Tavasbarlang turistarészéhez. Érdekes viszont, hogy a felsoroltakkal ellentétben jelentős, döntően É–D-i irányú tektonikus hasadékrendszer van, keskeny, magas járatokkal, néhol kürtökkel. Az oldás is jelentős tényező. A hasadékokat sokszor széles, oldott lapítók kapcsolják egybe, melyek kellő méretűre tágulva beszakadnak. Ilyenkor a leszakadt kőzetblokkok tetején keletkezhet egy újabb lapító. A nagyrészt szűk járatok között jó néhány tágas terem is található, de általában ezek is nyújtott formájúak. A Nagy-tavak viszont megközelítőleg kör alakú termekben helyezkednek el, keletkezésük oka ismeretlen. Talán valamiféle forrástermek voltak. (Az összes eddig ismert be és kivezető járat dél felé tart, mintha innen indulnának a források irányába.)

A barlangban nagymennyiségű kristályos képződmény található, főként különféle borsókóformációk, a hagyományos gömbcsoporttól a heliktitszerűn át a helyenként tömegesen álldogáló borsókóoszlopig (logomit). De vannak kalcitok, aragonit(?)tűk, hidromagnezit, vagy huntitkupacok, cseppkövek, kalcitkérgék, vaskiválások is.

A járatok egyelőre megállíthatatlanul, de nem túl távan folytatódnak. A végén még bivakolni kell...

Az ideai feltárásokban aktívan részt vettek: Horváth Sándor, Lantos Anna, Mészáros István, Mészáros László, Mészárosné Hardi Ágnes, Piri Attila, Romhányi Balázs, Szilaj Rezső, Szittner Zsuzsanna, Tinn József.

Szilaj Rezső

KÖNYVÚJDONSÁGOK

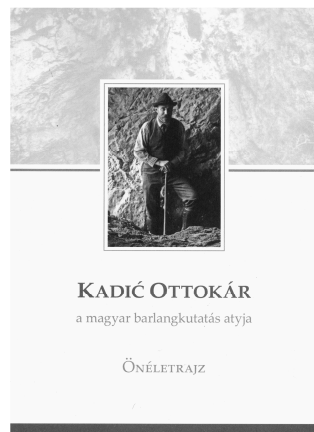
Az alábbi új kiadványok kaphatók a Társulat Titkárságán.

Kadić Ottokár, a magyar barlangkutatás atyja. Önéletrajz.

A Székely Kinga szerkesztésében, számtalan fényképpel, illusztrációval, dokumentummal kiegészített mű 292 oldalon, B/5 formátumban – a 2008-ban megjelent Kessler Hubert a barlangkutató c. könyvvel azonos külsővel – jelent meg. A Kadić Ottokár életét, munkásságát részletesen bemutató könyvet a könyvben megemlített, Kadić Ottokárral kapcsolatban levő személyek rövid bemutatása, valamint Kadić írásainak és a róla szóló írásoknak a jegyzéke egészíti ki.

Kiadta a Magyar Állami Földtani Intézet 2010-ben.

Ára: 2500 Ft.

Magyarország földtani atlasza országjáróknak

A második, javított kiadású könyv ezúttal nemcsak magyar-angol, hanem magyar-német változatban is megjelent.

Kiadta a Magyar Állami Földtani Intézet 2010-ben

Ára 4500 Ft.

A Sátorkőpusztai-barlang monográfiája

A Benedek Endre Barlangkutató és Természetvédelmi Egyesület szerzőgárdája emlékezik meg a dorogi barlangkutatás kezdeteiről, és bemutatja a jelenkori állapotokat. A B/5 formátumú, 181 oldalas, színes fényképekkel is illusztrált kötetben részletes geológiai leírás ismerteti a barlang és képződményeinek feltételezett kialakulását, de képet ad a barlangászok nem mindennapi munkájáról is.

Kiadta a BEBTE 2010-ben.

Ára: 3000 Ft.

MKBT TÁJÉKOZTATÓ

Megjelenik minden páratlan hónap elején (lapzártá: minden páros hónap 15-én)

Kiadja a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat

1025 Budapest, Pusztaszeri út 35.

Tel.: 346-0494, tel./fax: 346-0495. E-mail: mkbtt@t-online.hu

Szerkesztő: Fleck Nóra. Felelős kiadó: dr. Leél-Össy Szabolcs

A tájékoztató számára leadott cikkek, anyagok tartalmáért a szerzőik felelősek.

Floppyn, CD-n és e-mail-en érkező anyagokat World formátumban tudunk fogadni.

Ásványnaptár

Január: ametiszt-kristályos drúza kalkopirit-kristályokkal

Február: sugaras aragonitkristályok

Március: flourit-hexaéderek

Április: greenockit-kristályok kalciton

Május: táblás krizotil, zöld

Június: sugaras, gömbös malachit kalciton

Július: gömbös üvegopálcsoport

Augusztus: vörös borostyán

Szeptember: vörös szideritkristályok fehér kalciton

Október: vörös sávós achát

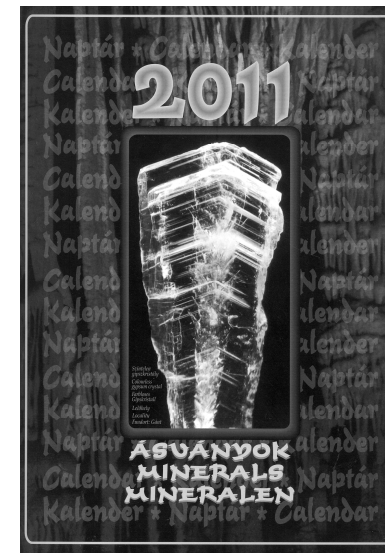
November: sávosan színezett

ametiszt-kristályos drúza

December: sugaras nitrolit-gömb phillipsiten

Kiadta a Magyar Állami Földtani Intézet

Ára: 1000 Ft.

Speleo Sport árlista 2011

Ecrin Rock	17 000 Ft	Croll	9 600 Ft
Elios	12 500 Ft	Ascension	11 050 Ft
Camp	9 200 Ft	Tikka Xp	12 100 Ft
Vertex	17 000 Ft	Myo Xp	15 900 Ft
Simple	9 950 Ft	Myo Rxp	19 700 Ft
Stop	17 900 Ft	Duo Led 14	29 500 Ft
Grigri	15 800 Ft	FixoDuoLed	25 000 Ft
Tibloc	5 000 Ft	Aceto	17 100 Ft
Pantin	12 400 Ft	Ariane	17 100 Ft
Shunt	10 900 Ft		

Boltunkban 2011 februárjától Climbing Technology eszközök is vásárolhatók, rendelhetők.

Minden barlangkutató sporttársamnak eredményekben gazdag, boldog új évet kívánok.

*Kocsis András
boltvezető*